

Siseministeeriumi tellitava teadusuuringu „Eesti elanikkonna usuline identiteet,, konkursitingimused

1. Uuringu taust

Eesti elanikkonna religiooniga seotud hoiakuid on regulaarselt kaardistatud iga viie aasta tagant alates 1995. aastast. Senised religioonisotsioloogilised uuringud on peegeldanud Eesti elanikkonna usulist enesemääratlust, usuliste praktikatega seotut, samuti hoiakuid erinevates ühiskondlikes ning moraali puudutavates küsimustes.

2. Lahendatavad probleemid

Eesti ühiskonnas toimuvad rahvastiku- ja ühiskondlikud muutused, sealhulgas viimaste aastate kriisid alates COVID-19 pandeemiast, peegelduvad muuhulgas religioonivaldkonnas. Ühiskondliku mitmekesisusega on eelduslikult kaasnenud ka religioosne mitmekesisus. Puudub terviklik arusaam nende protsesside mõjust Eesti elanike väärtushinnangutele, arusaamale religioonist, vaimsusest ja moraalist, mõjust (kogukondlikule) sidususele ning religioossete institutsioonide rollile ühiskonnas. Uuring keskendub teemadele ja valdkondadele, mis aitavad paremini mõista religioonisotsioloogilisi muutusi ühiskonnas ja võimaldavad kujundada asjakohaseid poliitika, kogukondlikke sekkumisi, strateegiaid või programme.

Religiooniga seotud hoiakute analüüs on sisend nii religiooniga haakuvate poliitika kujundamisel, samuti erinevate arengukavade eesmärkide saavutamisel. Otseselt puudutab see Sidusa Eesti arengukava tegevussuunda 3.5: usuliste ühenduste rolli suurendamine kogukonnatöös sotsiaalsete probleemide ennetamisel ja lahendamisel. Samuti annab uuring sisendi Siseturvalisuse arengukava 2020–2030 alaeesmärgi 4.1. Ennetava ja turvalise elukeskkonna kujundamise täitmiseks. See puudutab mh rändetaustaga usukogukondade lõimumist usuäärmusluse levikut ennetava ja tõkestava meetmena (4.1.2.). Uuringu raames eraldi analüüsitav rändetaustaga elanikkonna religiooniga seonduvad hoiakud on seni süsteemselt kaardistamata.

3. Tellitava töö eesmärk ja uurimisküsimused

Uurimistöö eesmärk on analüüsida **Eesti elanikkonna usulist ja maailmavaatelist identiteeti ning nendega seotud muutusi ajas**. Eraldi on analüüsi fookuses **erineva rändetaustaga elanikkonna religioosne identiteet ja hoiakud**. Uurimistöö peab pöörama rõhku pikaajalistele trendidele ning tulemused peavad olema võrreldavad Eestis varasemalt samal teemal läbiviidud elanikkonna küsitlusuuringutega.

Seetõttu tuleb uurimisküsimustena hõlmata religioonisotsioloogilistes uuringutes kasutatud põhinäitajaid, mis puudutavad inimeste usulist enesemääratlust, usulist aktiivsust, hoiakuid moraalküsimustes, eluvaldkondade tähtsust jne. Varasemalt kasutusel olnud küsitlusankeete tuleb täiendada aktuaalsete lisaküsimustega või küsimustega, mida on oluline edaspidi järjepidevalt uurida. Uuringu valimina tuleb kaasata ka vähemalt kolm erineva rändetaustaga elanikkonnarühma ning metoodika peab võimaldama võrrelda omavahel sihtrühmi põhikarakteristikute ja järelduste lõikes.

Taotleja esitab oma nägemuse uurimisülesande lahendusest, pakub taotluses ise välja detailsemad uurimisküsimused ja vajadusel lisasihtrühmad.

4. Eeldatav metoodika ja andmeallikad

Projekti taotleja poolt pakutud metoodika peab võimaldama täita uurimiseesmärki ja ammendavalt vastata püstitatud uurimisküsimustele. Tellija eeldab, et kasutatakse nii kvalitatiivseid kui kvantitatiivseid allikaid ja analüüsimeetodeid. Projektitaotluses peab olema näidatud ning põhjendatud, millistele uurimisküsimustele, milliste uurimismeetoditega vastuseid otsitakse. Uurimismetoodika peab lisaks uurimismeetodite valikule kirjeldama ka valimite moodustamist ja andmeanalüüsi meetodeid.

Teadusuuringu tulemus/väljundid

Projekti tulemuseks on uurimisraport (lõpparuanne).

Töö tulemusel antakse tellijale üle järgmised väljundid:

- **vahearuanne või -aruanded**, milles esitatakse ülevaade tehtust, kasutatud metoodikate kirjeldus ning esmased uurimistulemused;
- **lõpparuanne** (hiljemalt 31.03.2026) koondab terviklikult kõiki teadustöö nõuetele vastavalt läbiviidud analüüse ja tulemusi, mis katavad kõik uurimis- ja arendusülesanded ning uurimisküsimused.

Uurimistöö läbiviimise võib planeerida etappidena. Iga etapi lõpus esitatakse vahearuanne, mille heakskiitmine tellija poolt on aluseks väljamaksete tegemisel. Uurimisetappide tegevuskava, tähtajad ja eelarve tuleb esitada pakkumises. Tellija ootus on, et uurimisprojekti jooksul esitatakse vähemalt üks vahearuanne hiljemalt 19.12.2025.

Lisaks aruannetele tuleb töö teostajal:

- esitada eraldi dokumentidena lõpptulemuste **visualiseeritud lühikokkuvõtted** (nn ükslehed) eesti ja inglise keeles;
- **tutvustada uuringu tulemusi**. Tulemuste tutvustamine toimub kuni kahel tellija poolt välja pakutud üritusel, millest üks toimub vahetult peale uuringu valmimist ning teine kuni kahe kuu jooksul pärast lõpparuande esitamist.

5. Tellitava töö kestus ja eelarve

Uurimisprojekti läbiviimiseks on aega kokku eelduslikult 11 kuud alates rahastuslepingu sõlmimise kuupäevast. Lõplik detailne ja nädala täpsusega kirjeldatud ajakava jäetakse uuringurühma pakkuda ning kinnitatakse projekti avakoosolekul.

Projekti eeldatav maksumus on 45 000 eurot, millele lisandub käibemaks, kui läbiviija on käibemaksukohuslane. Uuringut rahastatakse Siseministeeriumi (tellija) eelarvest. Tegemist on riigihangete seaduse (RHS) § 11 lg 1 p-s 19 nimetatud erandi alusel tellitava teadus- ja arendusteenusega.

Makseid tehakse peale (vahe)aruannete heaks kiitmist. Väljamaksete etapid ja suurused lepatakse kokku rahastaja ja taotleja vahel lähtudes taotleja poolt tehtud ettepanekust.

6. Tehnilised nõuded

Projekti edukaks läbiviimiseks tuleb taotlejal luua uurimisrühm, mis ühendab endas nii vajalikku teaduslikku kui praktilist valdkondlikku kompetentsi.

Uurimisrühm peab minimaalselt koosnema 3 isikust:

- **vastutav täitja (projektijuht)**, kellel on doktorikraad uuringu teemaga seotud valdkonnas (sotsioloogia, teoloogia) ja sarnaste teadusprojektide juhtimise kogemus;
- **kaks põhitäitjat**, kellel on vähemalt magistrikraad uuringu teemaga seotud valdkonnas (ETIS klassifikaatorid 2.11 sotsiaalteadused, 2.2 teoloogia), teadusprojektide täitmise kogemus ning avaldatud uuringu teemaga seotud teaduspublikatsioone.

Üks uurimisrühma liige võib katta mitut pädevust/kogemust. Uurimisrühma liikmete pädevust ja/või kogemust tuleb taotluses kirjeldada ja tõendada. Kui üks uurimisrühma liige täidab mitme pädevuse nõuet, peab ta vastama mõlemale rollile pandud nõuetele. Taotleja esitab uurimisrühma liikmete **pädevused, kogemused ja rollide kirjeldused**. Taotlusele lisatakse uurimisrühma liikmete CV-d või link ETIS-es asuval CV-le.

6.1. Taotlemine ja nõuded projektitaotlusele

Projektkonkursi taotlus esitatakse e-kirja teel aadressile info@siseministeerium.ee.

Projektitaotluses tuleb esitada:

- 1) kavandatava uurimiskontseptsiooni kirjeldus ja põhjendatus (eesmärk, uurimisküsimused, meetodika);
- 2) uurimistöö läbiviimise tegevus- ja ajakava etappide lõikes;
- 3) uurimistöö eelarve koos põhjendusega;
- 4) uuringumeeskonna kirjeldus koos CV-dega, mis annab ülevaate uurimismeeskonna põhikoosseisust ja rollide jaotusest, uurimismeeskonna põhiliikmete senise uurimistöö teaduslikust tasemest.

6.2. Taotluste hindamine ja täitja väljaselgitamine

Taotlusi hindab tellija hindamiskomisjon, vajadusel kaasates väliseid eksperte. Hindamiskomisjon hindab taotlusi ning koostab igale taotlusele koondhinnangu ja -hinde, võttes arvesse järgnevaid kriteeriume:

Kriteerium	Skaala
1. Taotleja arusaam uurimisprobleemist, sh eesmärkide, uurimisküsimuste selgus ja asjakohasus	1-5
2. Kavandatava uuringu meetodika, teaduslik tase ja põhjendatus	1-5
3. Uurimistöö teostatavus, sh eelarve ja planeeritud tegevuste vastavus ning põhjendatus	1-5
4. Riskide maandamise kava	1-5
5. Vastutava täitja ja uurimisrühma võimekus kavandatavat projekti ellu viia, nende eelnev kogemus ja senine tegevus valdkonnas	1-5

Hindamiskriteerium	Selgitus	Skaala
1. Taotleja arusaam uurimisprobleemist, sh eesmärkide,	Hinnatakse pakkuja sisulist arusaama lahendatavast probleemist ning seda, mida probleemi lahendamiseks teha tuleb, sh:	1 kuni 5

uurimisküsimuste selgus ja asjakohasus	- kui hästi taotleja on mõistnud probleemi ja selle olemust? - kui hästi on taotleja mõistnud projekti eesmärgi ja selle saavutamiseks vajalikke uurimisküsimusi/ülesandeid?	
2. Kavandatava uuringu meetoodika, teaduslik tase ja põhjendatus	Hinnatakse pakutud meetoodilise lähenemise sobivust, sh: - kui sobivad ja põhjendatud on kavandatud uurimismeetodid? - kuivõrd on võimalik meetoodika ülevaatest saada aru, kuidas ja milliste meetoditega saavad vastatud uurimisküsimused? - kui hästi on teadvustatud võimalikke metodoloogilisi probleeme ning kirjeldatud riskide maandamise meetmeid ja varuplaani?	1 kuni 5
3. Uurimistöö teostatavus, sh eelarve ja planeeritud tegevuste vastavus ning põhjendatus	Hinnatakse kogu uurimisprojekti teostatavust, sh: - kui selgelt ja põhjalikult on projekti tööplaan läbi mõeldud? - kuivõrd on planeeritud töömahud ja eelarve omavahel vastavuses? - kuivõrd on eelarve põhjendatud?	1 kuni 5
4. Riskide maandamise kava	Hinnatakse projekti elluviimisega seotud riskide kaardistust ja nende maandamismeetmeid, sh: - kuivõrd adekvaatne on riskide kaardistus ja realistlikud nende maandamismeetmed?	1 kuni 5
5. Vastutava täitja ja uurimisrühma võimekus kavandatavat projekti ellu viia, nende eelnev kogemus ja senine tegevus valdkonnas	Hinnatakse uurimisrühma kompetentsust, sh: - kuivõrd omab väljapakutud uurimisrühm tervikuna piisavat kompetentsi väljapakutud projekti teostamiseks? - kuivõrd on esindatud erinevad vajalikud kompetentsid töö eesmärgi saavutamiseks? - kuivõrd selge on eri täitjate tööjaotus?	1 kuni 5

Taotlust hinnatakse valikukriteeriumite lõikes skaalal 1 (mitterahuldav) kuni 5 (suurepärase). Kriteeriumite piires võib hindeid anda sammuga 1 punkti. Numbrilise skaala väärtushinnangud on järgmised:

- suurepärase (5);
- väga hea (4);
- hea (3);
- rahuldav (2);
- mitterahuldav (1).

Hinnete tõlgendused on järgmised:

- mitterahuldav (1) – taotluses on hindamiskriteeriumide mitmeid aspekte käsitletud ebapiisavalt ja/või selles on arvukalt nõrkusi.
- rahuldav (2) – taotluses on hindamiskriteeriumide enamik aspekte käsitletud väga üldiselt või arusaamatult ning selles esineb märkimisväärsed nõrkusi.

- hea (3) – taotluses on hindamiskriteeriumide enamik olulisi aspekte käsitletud hästi, ent esineb mitmeid puudusi. Mitmed olulised aspektid vajanuks põhjalikumat ja/või selgemat käsitlemist.
- väga hea (4) – taotluses on hindamiskriteeriumide enamik olulisi aspekte käsitletud väga hästi ning võib esineda vaid üksikuid väiksemaid puudusi või küsitavusi.
- suurepärase (5) – taotlus on silmapaistvalt hästi koostatud ning vastab hindamiskriteeriumis kirjeldatule parimal võimalikul moel.

Hinnatavate kriteeriumite osakaalud on võrdsed.

Hindamiskomisjon koostab koondhinnangute ja -hinnete alusel projektitaotluste paremusjärjestuse. Rahastatakse kõrgeima punktisumma saanud projekti, tingimusel, et iga kriteeriumit on hinnatud koondhindegaga vähemalt 3. Võrdse hinnangu korral eelistatakse hindamiskriteeriumites 2 ja 3 kõrgema hinde saanud projekti.